# ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL I SOSTENIBILITAT
# Visió 2030

DIRECCIÓ GENERAL DE SOSTENIBILITAT, MEDI AMBIENT I TRANSICIÓ ECOLÒGICA

## 1. INTRODUCCIÓ

L'Ajuntament de Calvià vol constituir-se en un referent en l'àmbit de la sostenibilitat i de les polítiques mediambientals efectives i adequades per garantir un entorn sostenible, la promoció i divulgació dels valors mediambientals del municipi i la importància de la seva conservació. Per això s'ha desenvolupat aquesta estratègia d'educació ambiental i sostenibilitat encaminada a assolir els objectius de desenvolupament sostenible (ODS), ja que l'ajuntament és conscient que tan sols tindran un vertader impacte en la vida de les persones quan els esmentats objectius s'insereixin en l'àmbit local i s'assumeixi una nova cultura de sostenibilitat.

L'Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat de Calvià és una eina imprescindible que potència l'educació per al desenvolupament sostenible, la cura del medi natural i de la biodiversitat, i ho fa restant especial atenció al patrimoni natural del municipi de Calvià. Una de les línies d'actuació de caràcter transversal que contempla és sensibilitzar, conscienciar, formar i mobilitzar esforços individuals i col·lectius encaminats a fomentar un desenvolupament sostenible sustentat en una ètica ambiental.

Aquesta Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat afavoreix la presa de consciència sobre els problemes socioambientals globals, a través de l'adopció d'hàbits i actituds responsables i respectuoses amb el medi ambient, promovent comportaments proactius envers la seva defensa i conservació, així com envers el funcionament sostenible i eficient del desenvolupament sostenible i l'educació ambiental en el currículum dels centres educatius del municipi.

## 2. CONTEXT I ANTECEDENTS

### 2.1. Context

L'Ajuntament de Calvià ofereix des de fa més de vint anys un programa d'activitats d'educació ambiental. Algunes d'aquestes activitats estan organitzades per entitats i organitzacions col·laboradores, mentre que d'altres són organitzades directament per la secció d'Educació Ambiental i Ecoprojectes del servei de Medi Ambient i Transició Ecològica de l'Ajuntament de Calvià.

Actualment existeixen nous reptes en l'àmbit de l'educació ambiental orientats a establir models de desenvolupament sostenible, identificant en l'àmbit local solucions i propostes

concretes per fer front a l'efecte del canvi climàtic i promoure la transició ecològica i la consecució dels objectius sostenibles en el marc de l'Agenda 2030.

L'educació ambiental ha de ser transformadora, i proporcionar la informació, les eines i la motivació que permetin construir una ciutadania social i mediambientalment responsable, implicada amb el seu entorn i els problemes globals que posen en risc un futur sostenible per al món i la humanitat.

Es tracta de promoure i contribuir a incrementar el coneixement i la consciència de les persones, de la seva capacitat transformadora, tenint en compte el planeta i les persones que hi vivim, promovent maneres de vida i models de producció i consum menys impactants i més sostenibles.

El programa d'educació ambiental de Calvià s'ha definit en coordinació amb altres agents, i col·laborant i establint sinergies amb altres plans i estratègies tant del propi Govern de les Illes Balears com d'altres administracions i entitats que promouen la cultura de la sostenibilitat en el municipi, com és el cas de Calvià 2000 i altres entitats socials i ambientals que treballen en el municipi en l'àmbit de l'educació ambiental.

Des de l'Ajuntament de Calvià consideram fonamental l'aliança per al desenvolupament sostenible, essent necessari establir associacions inclusives sobre principis i valors, així com sobre una visió i uns objectius compartits que se centrin en les persones, el territori i el planeta. Per això, és necessari que es continuï desenvolupant aquest programa d'Educació Ambiental de Calvià centrat en la construcció de solucions socioambientals, teixint xarxes entre les persones i organitzacions públiques i privades que desenvolupen la seva activitat en el municipi. Un dels objectius és el de sumar recursos, actuacions i persones per millorar l'eficàcia i arribar a més llocs i a més ciutadans.

D'aquesta manera, tenint en compte tots els actors, públics i privats, aconseguirem complir les metes de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, que té per objecte posar fi a la pobresa, reduir les desigualtats i combatre el canvi climàtic.

Per aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible, hem de combinar esforços tots els actors: els governs, la societat civil, el sector privat, i els mons científic i acadèmic.

### 2.1.1. Context de l'educació per a la sostenibilitat mundial i europea

Les principals fites vinculades a l'educació per a la sostenibilitat en l'àmbit internacional queden recollides en el següent quadre:

| Any | Fita internacional | Missatge principal |
|---|---|---|
| 1972 | Estocolm: Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà | L'educació en qüestions ambientals és vital i indispensable per protegir i defensar el medi ambient. |
| 1975 | Belgrad: Seminari Internacional d'Educació Ambiental | Es reuneixen les primeres tendències pedagògiques que consideraven l'entorn un objecte d'estudi on aprendre fets i conceptes sobre el medi ambient. Els seus objectius inclouen la presa de consciència, adquirir coneixements, actituds i aptituds, augmentar la capacitat d'avaluació i la participació. |
| 1977 | Tbilisi: Conferència Intergovernamental sobre Educació Ambiental | Preparar la persona per comprendre els problemes ambientals i proporcionar-li els continguts tècnics necessaris per a protegir el medi ambient. |
| 1987 | Moscou: Congrés Internacional sobre Educació i Formació relatives al Medi Ambient | Presa de consciència del problema ambiental i foment de l'educació i formació en aquest àmbit. |
| 1987 | «El nostre futur comú» (Informe de la Comissió Mundial sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament, conegut també com a Informe Brundtland) | Es defineix el desenvolupament sostenible com «el desenvolupament que satisfà les necessitats de la generació present, sense comprometre la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves pròpies necessitats». |
| 1992 | Rio de Janeiro: Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i Desenvolupament | Programa 21 i foment de l'educació, la capacitació i presa de consciència. S'hi varen consignar els debats internacionals sobre el paper decisiu de l'educació, la formació i la sensibilització per a l'assoliment del desenvolupament sostenible. |
| 1997 | Salònica: Conferència Internacional sobre Medi Ambient i Societat | S'inclou el terme sostenibilitat en l'educació. A partir d'aquí començarem a parlar d'Educació per a la Sostenibilitat. |
| 2000 | Nova York: Cimera del Mil·lenni. Objectius del Mil·lenni | Eradicar la pobresa extrema i la fam; aconseguir l'ensenyament primari universal; promoure la igualtat entre els gèneres i l'autonomia de la dona; reduir la mortalitat infantil; millorar la salut materna; combatre la SIDA, el paludisme i altres malalties; garantir la sostenibilitat del medi ambient; fomentar l'associació mundial per al desenvolupament. |
| 2002 | Johannesburg: Riu + 10: Cimera Mundial sobre Desenvolupament Sostenible | L'ONU encomana a la UNESCO desenvolupar la «Dècada de l'Educació cap a la Sostenibilitat». |

| | | |
|---|---|---|
| 2005<br>2014 | Assemblea General de les Nacions Unides 2002: Resolució 57/254: «Dècada de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible 2005-2014». | Integrar els valors inherents al desenvolupament sostenible en tots els aspectes de l'ensenyament per a fomentar canvis en el comportament que facilitin la consecució d'una societat més sostenible i més justa per a tots i totes. |
| 2010 | Rio de Janeiro: Conferència Internacional Infantojuvenil: Cuidarem el Planeta | Carta de les responsabilitats de la joventut del planeta. (Fòrum per a compartir experiències i opinions i expressar col·lectivament les seves preocupacions pel medi ambient). |
| 2012 | Rio de Janeiro: Conferència de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament Sostenible: «El futur que volem». | La comunitat internacional va resoldre «promoure l'educació per al desenvolupament sostenible i integrar el desenvolupament sostenible de manera més activa en l'educació més enllà del Decenni de les Nacions Unides de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible» |
| 2013 | Conferència General de la UNESCO | S'aprova el Programa d'acció mundial d'Educació per al Desenvolupament Sostenible com a seguiment del Decenni de les Nacions Unides de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible. |
| 2014 | Acord de Masqat. Reunió Mundial sobre l'Educació Per a Tots (EPT) | L'EDS (Educació per al Desenvolupament Sostenible) es va incloure com a meta en l'Acord i en la proposta d'Objectius de Desenvolupament Sostenible. |
| 2014 | Aichi-Nagoya: Conferència Mundial de la UNESCO sobre l'Educació per al Desenvolupament Sostenible | Es dona inici al programa d'acció mundial sobre l'EDS. |
| 2015 | 37a sessió de la Conferència General de la UNESCO | S'aprova el Programa d'Acció Mundial (PAM) sobre l'Educació per a la Sostenibilitat. |
| 2015 | L'Assemblea General de l'ONU adopta l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible | L'Agenda planteja 17 objectius amb 169 metes de caràcter integrat i indivisible que abasten les esferes econòmica, social i ambiental. |
| 2019 | Pacte Verd Europeu | Pacte per impulsar, a través de projectes de recerca i innovació, un ús eficient dels recursos mitjançant el pas a una economia neta i circular, així com restaurar la biodiversitat i reduir la contaminació. |

El Programa d'Acció Mundial sobre l'Educació per al Desenvolupament Sostenible establert per la UNESCO identifica cinc àrees d'acció prioritàries:

1a. Promoure polítiques. Integrar l'Educació per a la Sostenibilitat i el Desenvolupament Sostenible en les polítiques internacionals i estatals.
2a. Integrar les pràctiques de la sostenibilitat en els contextos pedagògics i de capacitació (mitjançant enfocaments que abastin el conjunt de la institució).
3a. Augmentar les capacitats de les persones educadores i formadores.

4a. Dotar d'autonomia les persones joves i mobilitzar-les.
5a. Instar les comunitats locals i les autoritats municipals perquè elaborin programes d'educació per a la sostenibilitat de base comunitària.

La UNESCO considera l'Educació per a la Sostenibilitat com un paradigma que engloba les moltes formes d'educació que ja existeixen i que ajuda la ciutadania del món a trobar el seu camí cap a un futur més sostenible. Per això pretén incorporar els temes fonamentals de la sostenibilitat en l'ensenyament i l'aprenentatge:

- El canvi climàtic
- La reducció del risc de desastres
- La biodiversitat
- La reducció de la pobresa i el consum sostenible

Algunes de les principals característiques essencials de l'Educació per a la Sostenibilitat segons la UNESCO es poden resumir en les següents:

- Es basa en els principis i valors subjacents al Desenvolupament Sostenible.
- Es preocupa pel benestar de les quatre dimensions de la sostenibilitat: el medi ambient, la societat, la cultura i l'economia.
- Usa una àmplia varietat de tècniques pedagògiques que promouen l'aprenentatge participatiu i els pensaments elevats.
- Promou l'aprenentatge al llarg de tota la vida. És rellevant en l'àmbit local i culturalment apropiada.
- Es basa en les necessitats, percepcions i condicions locals però reconeix que satisfer les necessitats locals sovint té impactes i conseqüències internacionals.
- Concerneix l'educació formal, no formal i informal.
- Accepta la naturalesa en constant evolució del concepte de sostenibilitat.
- Desenvolupa la capacitat civil per a prendre decisions com a comunitat, la tolerància social, la gestió dels recursos ambientals, una força laboral adaptable i una bona qualitat de vida.
- És interdisciplinària.
- Cap disciplina pot apropiar-se de l'Educació per a la Sostenibilitat per a si mateixa; totes les disciplines poden contribuir a l'Educació per a la Sostenibilitat.

## 2.2 Antecedents

### Inicis

L'Ajuntament de Calvià va ser pioner en l'educació ambiental, essent el primer municipi d'Espanya, el 1985, a crear un departament de medi ambient amb un funcionari biòleg en plantilla. Durant els primers anys es va fer educació ambiental en coordinació amb altres entitats com la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO) i el Grup d'Ornitologia Balear (GOB), i amb altres departaments de l'Ajuntament com Cultura i Comunicació.

A partir dels anys 90, amb la creació de Calvià 2000, l'educació ambiental es va enfocar cap a la gestió sostenible del litoral, fruit de la forta pressió antròpica que havia experimentat el litoral calvianer en les darreres dècades. Els dos tallers que es varen impartir en aquell moment foren «El cicle de l'aigua» i «Acosta't a la costa». En aquest darrer, fent ús d'una embarcació, perquè els escolars poguessin apropar-se al litoral calvianer.

Des de la creació del Departament de Medi Ambient a l'Ajuntament, hi ha hagut una sèrie de fites importants, que han marcat el camí de l'educació ambiental a l'Ajuntament de Calvià.

### L'Agenda Local 21

A principis dels anys 90, després de tres dècades de construcció sense límits i centrades en la massificació i en l'explotació insostenible dels recursos naturals (de manera especial en el litoral), el municipi de Calvià es va adonar que el model de creixement turístic il·limitat ja no era viable ni sostenible, així que decidí, seguint les orientacions de la Cimera de Rio de Janeiro i del Programa de la Unió Europea, crear un pla de desenvolupament local, anomenat Agenda Local 21.

En 1995 l'Ajuntament congela cautelarment l'aprovació de noves urbanitzacions i inicia els treballs encaminats a elaborar un nou pla estratègic, integrat i amb l'objectiu de la sostenibilitat a llarg termini. L'objectiu del Pla, aprovat el 1997, és definir una nova estratègia amb la qual reorientar el desenvolupament turístic i local en clau de sostenibilitat, i en el qual el factor mediambiental es considera la clau del futur: l'Agenda Local 21. Essencialment, i en aplicació d'aquests principis i filosofia inherents al turisme i al desenvolupament local sostenible, es dissenya un programa capaç de contemplar i mantenir una concepció integrada del desenvolupament local i dels seus components bàsics: economia, societat, territori i medi ambient. Es tracta del primer Pla d'Acció Sostenible d'un municipi turístic a escala internacional.

Es crea l'Agenda Local Escolar amb l'objectiu, per una banda, de conscienciar els alumnes del terme sobre la problemàtica ambiental en l'àmbit global i local, i, per l'altra, de formar professors i alumnes perquè puguin desenvolupar plans de millora ambiental en l'àmbit local.

**Calvià pel clima**

L'any 2007, es va crear l'Oficina de Calvià pel Clima per treballar en el disseny d'una estratègia a favor del clima que permeti disminuir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEI) del municipi i de l'Ajuntament, així com millorar l'eficiència en la gestió dels recursos d'aquest.

L'Estratègia Calvià pel Clima es va plantejar com un pas endavant en el compromís internacional del municipi pel desenvolupament de polítiques locals sostenibles. Aquest compromís es va adquirir l'any 1995 amb la signatura de la Carta d'Aalborg, i més endavant, l'any 2004, renovat amb la signatura dels Compromisos d'Aalborg +10, amb el compromís de reduir el 20 % d'emissions de CO2 de cara a l'any 2020, i la reducció del 25 % d'emissions per part dels ajuntaments, assumint, per fer-ho, l'anomenat «Pacte de les Batlies». Per assolir aquests objectius es va redactar el Pla d'Acció per l'Energia Sostenible de Calvià (PAES; 2013-2020), en què, a través de projectes concrets de mitigació i projectes d'adaptació al canvi climàtic, es comprometi la ruta d'acció per al compliment dels objectius de reducció d'emissions que exigeix el Pacte.

**Nou Pla d'Acció per al Clima i l'Energia Sostenible (PACES)**

El de Calvià va ser el primer municipi de les Illes Balears en el compliment dels objectius marcats en el Pacte de Batlies i pioner en renovar la seva adhesió al nou pacte, el febrer de 2019, la qual cosa va implicar la realització d'un Pla d'Acció per al Clima i l'Energia Sostenible (PACES).

En el PACES, redactat l'any 2020, es defineixen les accions clau a què es compromet el municipi de Calvià per abordar la crisi climàtica i energètica.

El pla inclou un inventari d'emissions de referència per fer el seguiment de les accions de mitigació i una avaluació de riscos i vulnerabilitats climàtiques en el municipi, a més de poder tenir informació sobre la seva implantació i mesurar els canvis en referència a la descarbonització del municipi.

Amb un horitzó estratègic emmarcat en l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), el PACES se centra en avançar cap a un municipi cada vegada més descarbonitzat, sostenible, energèticament eficient i amb una major capacitat per adaptar-se i reduir els impactes del canvi climàtic.

D'aquesta manera, els principals èxits que s'esperen assolir amb el pla contribuiran a l'acompliment de les tres fites principals del compromís per a 2030 del Pacte de Batles i Batlesses per al Clima i l'Energia: reduir les emissions de CO2 en un 40 %, augmentar en un 27 % l'estalvi i l'eficiència energètica i incrementar en un 27 % l'ús i la producció energètica amb energies renovables.

**Creació de la secció Ecoprojectes i Educació Ambiental**

El 2016 el departament crea la secció Ecoprojectes i Educació Ambiental per coordinar les actuacions relacionades amb l'educació ambiental i la sostenibilitat al municipi. L'àmbit d'aplicació d'aquestes actuacions és en totes les àrees i departaments de l'Ajuntament de Calvià, així com pel terme municipal de Calvià, ja que les polítiques de sostenibilitat s'han de desenvolupar de forma transversal, com una eina de planificació municipal.

Des d'aquesta secció es coordinen nombroses actuacions ambientals, com ara: activitats d'educació ambiental, reforestacions i programes de sensibilització ambiental (per a alumnes dels col·legis públics del municipi, turistes, etc), programes de neteja de fons marins i platges, promoció d'una mobilitat sostenible, i entre d'altres, accions relacionades amb la reducció d'emissions de CO2.

Entre les activitats n'hi ha algunes centrades en la costa de Calvià («Acosta't a la costa» i «El viatge del plàstic»), altres de caràcter sostenible i de canvi climàtic («Calvià solar» i «L'art de reciclar») i d'altres centrades en la biodiversitat, com les visites a la Finca de Galatzó (reforestacions, santuari d'abelles, etc.). També s'hi organitzen tallers ambientals de neteja de platges i activitats emmarcades amb l'Agenda Local 2030 i eco projectes europeus, com la #Eugreenweek (en favor de la biodiversitat), el Let's Clean Up Europe (per conscienciar dels residus generats, i de la importància de la seva neteja i reciclatge) i la Setmana Europea de la Mobilitat (conscienciació de la mobilitat sostenible), amb un gran nombre d'activitats ambientals dirigides a tots els públics.

**Direcció General de Sostenibilitat, Medi Ambient i Transició Ecològica**

El 2020, la Direcció General de Sostenibilitat, Medi Ambient i Transició Ecològica incorpora entre les seves funcions el desenvolupament sostenible i la transició ecològica, per adaptar-se als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i lligar els seus objectius als principis de l'Agenda 2030. Per això es decideix crear una nova estratègia d'educació ambiental i sostenibilitat.

Aquesta nova estratègia es fonamenta en cinc Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que explica'm més endavant;

- Objectiu 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles.
- Objectiu 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.
- Objectiu 14. Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, mars i recursos marins per al desenvolupament sostenible.
- Objectiu 15. Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, aturar i revertir la degradació del sòl, i aturar la pèrdua de la biodiversitat.
- Objectiu 17. Revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.

## 3. DE L'AGENDA LOCAL 21 A LA LOCALITZACIÓ EN EL TERRITORI DE L'AGENDA 2030 I ELS ODS

El concepte Agenda 21 sorgit en la Cimera de Rio de Janeiro de 1992 (Cim de la Terra) deixa pas a l'Agenda 2030 aprovada per Nacions Unides en 2015. Si bé l'Agenda 21 es va consolidar notablement en el municipi de Calvià, l'Agenda 2030 presenta l'oportunitat de revitalitzar i actualitzar el concepte del desenvolupament sostenible des d'un enfocament més ampli.

L'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, adoptada el 25 de setembre de 2015 per tots els estats membre de l'Assemblea General de les Nacions Unides, es recull en la declaració final de la Cimera de Desenvolupament «Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible». Va entrar en vigor l'1 de gener de 2016 i dona un termini de 15 anys per erradicar la pobresa, protegir el planeta i assegurar la prosperitat per a totes les persones. Aquesta nova agenda suposa un salt qualitatiu, ja que, a més de mantenir algunes prioritats de desenvolupament, com ara l'erradicació de la pobresa i la millora de l'accés a la salut, l'educació i la seguretat alimentària, estableix, a més, un conjunt d'objectius econòmics, socials i ambientals, així com la voluntat de construir societats més pacífiques i inclusives, i s'hi defineixen els mitjans d'aplicació. També es volen protegir els drets humans de totes les persones i, de manera especial, els drets de la infància i dels grups vulnerables, així com caminar cap a la igualtat entre els gèneres i l'empoderament de totes les dones i les nines.

Aquesta Agenda es caracteritza perquè ha nascut fruit d'un procés llarg de diàleg participatiu i de reflexió de la comunitat internacional sobre quins haurien de ser els enfocaments, els continguts i les prioritats en les quals tots els països i actors involucrats han de centrar els seus esforços per aconseguir un desenvolupament realment sostenible i inclusiu. És, de fet, la primera vegada que les Nacions Unides combinen sota un mateix esforç el seu compromís amb l'erradicació de la pobresa i amb el planeta, des de la comprensió que no es pot aconseguir un desenvolupament realment inclusiu i durador si no s'integren totes les perspectives econòmiques, socials i mediambientals i els actors del sector públic, privat, acadèmic i societat civil.

S'estableixen 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i 169 metes, que serveixen com a pla d'acció perquè la comunitat internacional i els governs nacionals promoguin la prosperitat i el benestar comú. Els ODS entraren en vigor l'any 2016 i marquen les decisions que s'adoptin a escala nacional, regional i mundial durant els quinze anys vinents. Els estats signants també es comprometen a participar en un procés de seguiment i avaluació dels objectius i les metes, que es durà a terme mitjançant l'establiment d'indicadors a escala mundial, que es complementaran amb indicadors regionals i nacionals.

Amb aquest programa d'educació ambiental 2020-2023, l'Ajuntament de Calvià pretén contribuir a assolir, en el nostre municipi, els ODS de caràcter ambiental, que especificam en el següent apartat.

### 3.1. ODS i Educació per la Sostenibilitat

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que es pretenen assolir amb els diferents tallers, programes ambientals i campanyes de conscienciació organitzats per la Direcció General de Desenvolupament Sostenible dins aquest programa ambiental 2020-2023 són els següents:

**Objectiu 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles.**

L'objectiu és aconseguir que les ciutats, els municipis i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles. La desigualtat és motiu de gran preocupació, els nivells de consum d'energia i de contaminació en les zones urbanes són també preocupants. La meitat de la humanitat, això és, uns 3.500 milions de persones, viuen actualment en ciutats i nuclis urbanitzats, i aquesta xifra seguirà en augment. Atès que per a la majoria de persones el futur serà urbà, les solucions a alguns dels principals problemes al quals s'enfronten els éssers humans són la pobresa, el canvi climàtic, l'assistència sanitària i l'educació.

Molts de municipis i ciutats són també més vulnerables al canvi climàtic i als desastres naturals a causa de la seva elevada concentració de persones i de la seva ubicació, per la qual cosa reforçar la resiliència urbana és crucial per evitar pèrdues humanes, socials i econòmiques.

*Metes ODS 11 relacionades amb l'Estratègia d'Educació i Sostenibilitat*

11.b. Per a 2020, augmentar substancialment el nombre de ciutats i assentaments humans que adoptin i posin en marxa polítiques i plans integrats per promoure la inclusió, l'ús eficient dels recursos, la mitigació del canvi climàtic i l'adaptació a aquest, així com la resiliència davant dels desastres, i desenvolupar i posar en pràctica una gestió integral dels riscos de desastre a tots els nivells, d'acord amb el Marc de Sendai per a la reducció del risc de desastres 2015-2030.

**Objectiu 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes**

El 2019 va ser el segon any més calorós de tots els temps i va marcar el final de la dècada més calorosa (2010-2019) que s'hagi registrat mai. Els nivells de diòxid de carboni ($CO_2$) i d'altres gasos d'efecte d'hivernacle en l'atmosfera van augmentar fins a nivells rècord en 2019. El canvi climàtic està afectant tots els països de tots els continents. Està alterant les economies nacionals i afectant diferents vides. Els sistemes meteorològics estan canviant, els nivells de la mar estan pujant i els fenòmens meteorològics són cada vegada més extrems.

Malgrat que s'estima que les emissions de gasos d'efecte hivernacle caiguin al voltant d'un 6 % en 2020 a causa de les restriccions de moviment i les recessions econòmiques derivades de la pandèmia de la COVID-19, aquesta millora és només temporal. El canvi

climàtic no s'aturarà. Una vegada que l'economia mundial comenci a recuperar-se de la pandèmia, s'espera que les emissions tornin a nivells majors.

És necessari prendre mesures urgents per abordar tant la pandèmia com l'emergència climàtica amb la finalitat de salvar vides i mitjans de subsistència.

Gràcies al Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic sabem el següent:

- Entre 1880 i 2012, la temperatura mitjana mundial va augmentar 0,85 graus centígrads. Això vol dir que, per cada grau que augmenta la temperatura, la producció de cereals es redueix un 5 % aproximadament. S'ha produït una reducció significativa en la producció de blat de moro, blat i altres cultius importants, de 40 megatones anuals a escala mundial entre 1981 i 2002 a causa d'un clima més càlid.
- Els oceans s'han escalfat, la quantitat de neu i de gel ha disminuït, i ha pujat el nivell de la mar. Entre 1901 i 2010, el nivell mitjà de la mar va augmentar 19 cm, perquè els oceans es van expandir a causa de l'escalfament i el desglaç. L'extensió del gel marí de l'Àrtic s'ha reduït en els últims decennis des de 1979, amb una pèrdua de gel d'1,07 milions de km² cada decenni.
- Atesa l'actual concentració i les contínues emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, és probable que en acabar el segle l'increment de la temperatura mundial superi l'1,5 graus centígrads en comparació amb el període comprès entre 1850 i 1900 en tots els escenaris menys en un. Els oceans del món continuaran escalfant-se i continuarà el desglaç. Es preveu una elevació mitjana del nivell de la mar d'entre 24 i 30 cm per a 2065 i d'entre 40 i 63 cm per a 2100. La major part de les afectacions sobre el planeta relacionades amb el canvi climàtic persistiran durant molts de segles, malgrat es frenin les emissions.
- Les emissions mundials de diòxid de carboni (CO2) han augmentat gairebé un 50 % des de 1990.
- Entre 2000 i 2010 es va produir un increment de les emissions major que en les tres dècades anteriors.
- Si s'adopta una àmplia gamma de mesures tecnològiques i canvis en el comportament, encara és possible limitar l'augment de la temperatura mitjana mundial a 2 graus centígrads per sobre dels nivells preindustrials.

L'Acord de París, aprovat en 2015, aspira a reforçar la resposta mundial a l'amenaça del canvi climàtic mantenint l'augment global de la temperatura durant aquest segle molt per sota de 2 graus Celsius respecte dels nivells preindustrials. L'acord també aspira a reforçar la capacitat dels països per bregar amb els efectes del canvi climàtic mitjançant fluxos financers apropiats, dotant de pressupost els plans d'acció pel clima i l'energia sostenible, un nou marc tecnològic i un marc de desenvolupament de la capacitat millorat.

*Metes ODS 13 relacionades amb el Programa de Sostenibilitat*

13.1. Enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals en tots els països.

13.3. Millorar l'educació, la conscienciació i la capacitat humana i institucional en relació

amb la mitigació del canvi climàtic, l'adaptació a aquest, la reducció dels seus efectes i l'alerta primerenca.

**Objectiu 14. Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, mars i recursos marins per al desenvolupament sostenible**

Els oceans i mars impulsen els sistemes mundials que fan de la Terra un lloc habitable per a l'ésser humà. La nostra pluja, l'aigua potable, el temps, el clima, els litorals, gran part del nostre menjar i fins i tot l'oxigen de l'aire que respiram els proporciona i regula la mar.

Una gestió acurada d'aquest recurs mundial essencial és una característica clau d'un futur sostenible. No obstant això, en l'actualitat, existeix una deterioració contínua de les aigües costaneres a causa de la contaminació i l'acidificació dels oceans, que està tenint un efecte advers sobre el funcionament dels ecosistemes i la biodiversitat. Així mateix, també està tenint un impacte perjudicial sobre les pesqueres de petita escala.

Protegir els nostres oceans i mars ha de continuar sent una prioritat. La biodiversitat marina és vital per a la salut de les persones i del nostre planeta. Les àrees marines protegides s'han de gestionar de manera efectiva, igual que els seus recursos, i s'han de posar en marxa reglaments que redueixin la sobrepesca, la contaminació marina i l'acidificació dels oceans.

Més de tres mil milions de persones depenen de la biodiversitat marina i costanera per al seu manteniment. Calvià és el municipi amb més quilòmetres de línia costanera de les Illes Balears. Les aigües costaneres s'estan deteriorant a causa de la contaminació i l'eutrofització. Sense esforços coordinats, s'espera que l'eutrofització costanera augmenti en el 20 per cent dels grans ecosistemes marins per a l'any 2050.

*Metes ODS 14 relacionades amb l'Estratègia d'Educació i Sostenibilitat*

14.1. Per a 2025, prevenir i reduir de forma significativa la contaminació marina de tot tipus, en particular la contaminació produïda per activitats terrestres, inclosos els detritus marins i la contaminació per excés de nutrients.

14.2. Per a 2020, protegir i gestionar de manera sostenible els ecosistemes marins i costaners per tal d'evitar efectes nocius importants, enfortint-ne, entre altres mesures, la resiliència, i emprendre accions per restaurar-los per tal de restablir la salut i la productivitat dels oceans.

14.a. Augmentar els coneixements científics, desenvolupar la capacitat de recerca i transferir tecnologia marina, tenint en compte els Criteris i Directrius per a la Transferència de Tecnologia Marina de la Comissió Oceanogràfica Intergovernamental.

**Objectiu 15. Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, aturar i revertir la degradació del sòl, i aturar la pèrdua de la biodiversitat**

En el document «Treballar amb el medi ambient per protegir les persones», el PNUMA detalla com «reconstruir millor», mitjançant una base científica més sòlida, polítiques que contribueixin a un planeta més sa i més inversions verdes.
La resposta proposada s'ocupa de quatre àrees:

- Ajudar a les nacions a gestionar les deixalles mèdiques de la COVID-19.
- Produir un canvi transformatiu per a la naturalesa i les persones.
- Treballar per garantir que els paquets de recuperació econòmica creïn resiliència per a crisis futures.
- Modernitzar la governança ambiental a escala mundial.

Per prevenir, detenir i revertir la degradació dels ecosistemes de tot el món, les Nacions Unides han declarat la Dècada per a la Restauració dels Ecosistemes (2021-2030). Aquesta resposta coordinada a escala mundial davant la pèrdua i degradació dels hàbitats se centrarà en desenvolupar la voluntat i la capacitat polítiques per restaurar la relació dels éssers humans amb la naturalesa. Així mateix, es tracta d'una resposta directa a l'avís de la ciència, tal com s'expressa en l'informe especial sobre canvi climàtic i terra del Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic, a les decisions adoptades per tots els estats membres de les Nacions Unides en les convencions de Rio sobre canvi climàtic i biodiversitat i a la Convenció de les Nacions Unides per a la Lluita contra la Desertificació.

És necessari continuar treballant intensament en un nou i ambiciós marc mundial de diversitat biològica.

Mentre el món respon a l'actual pandèmia COVID19 i se'n recupera, necessitarà un pla sòlid destinat a la protecció de la naturalesa, de manera que la naturalesa pugui protegir la humanitat.

*Metes ODS 15 relacionades amb l'Estratègia d'Educació i Sostenibilitat*

15.1. Per a 2020, vetlar per la conservació, el restabliment i l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres i els ecosistemes interiors d'aigua dolça i els serveis que proporcionen, en particular els boscos, els aiguamolls, les muntanyes i les zones àrides, d'acord amb les obligacions marcades pels acords internacionals.

15.2 Per a 2020, promoure la gestió sostenible de tots els tipus de boscos, posar fi a la desforestació, recuperar els boscos degradats i incrementar substancialment el repoblament forestal i la reforestació a escala mundial.

15.4 Per a 2030, vetlar per la conservació dels ecosistemes muntanyosos, incloent-hi la seva biodiversitat, a fi de millorar la capacitat de proporcionar beneficis essencials per al desenvolupament sostenible.

15.5 Emprendre accions urgents i significatives per reduir la degradació dels hàbitats naturals, detenir la pèrdua de biodiversitat i, per a 2020, protegir les espècies amenaçades i evitar-ne l'extinció.

15.8 Per a 2020, adoptar mesures per prevenir la introducció d'espècies exòtiques invasores i reduir de forma significativa els seus efectes en els ecosistemes terrestres i aquàtics, i controlar o erradicar les espècies prioritàries.

**Objectiu 17. Revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible**

Els ODS només es poden aconseguir amb associacions mundials sòlides i cooperació. Perquè un programa de desenvolupament es compleixi satisfactòriament, és necessari establir associacions inclusives (a escala mundial, regional, nacional i local) sobre principis i valors, així com sobre una visió i uns objectius compartits que se centrin primer en les persones i el planeta.

*Metes ODS 17 relacionades amb l'Estratègia d'Educació i Sostenibilitat*

17.2. Vetlar perquè els països desenvolupats compleixin plenament els seus compromisos en relació amb l'assistència oficial per al desenvolupament.

17.6. Millorar la cooperació regional i internacional Nord-Sud, Sud-Sud i triangular en matèria de ciència, tecnologia i innovació i l'accés a aquestes, i augmentar l'intercanvi de coneixements en condicions mútuament convingudes, fins i tot millorant la coordinació entre els mecanismes existents, en particular en l'àmbit de les Nacions Unides, i mitjançant un mecanisme mundial de facilitació de la tecnologia.

17.9. Augmentar el suport internacional per fer activitats de creació de capacitat eficaces i específiques en els països en desenvolupament, a fi de donar suport als plans nacionals d'implementació de tots els Objectius de Desenvolupament Sostenible, fins i tot mitjançant la cooperació Nord-Sud, Sud-Sud i triangular.

17.14. Millorar la coherència de les polítiques per al desenvolupament sostenible.

17.15. Respectar el marge normatiu i el lideratge de cada país per establir i aplicar polítiques d'erradicació de la pobresa i el desenvolupament sostenible.

17.16. Millorar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible, complementada per aliances entre múltiples interessats que mobilitzin i intercanviïn coneixements, especialització, tecnologia i recursos financers, a fi de donar suport a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en tots els països, particularment en els països en desenvolupament

17.17 Fomentar i promoure la constitució d'aliances eficaces en les esferes pública, publicoprivada i de la societat civil, aprofitant l'experiència i les estratègies d'obtenció de recursos de les aliances.

## 4. PROPOSTA DE VISIÓ I MISSIÓ 2030: ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ AMBIENTAL I SOSTENIBILITAT DEL MUNICIPI DE CALVIÀ

Des de l'Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat és necessari marcar una visió del municipi de Calvià tenint en compte el compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) marcats en l'Agenda 2030 en l'àmbit local.

També, fomentant actuacions que desenvolupin el pla d'acció establert pel Pacte Verd Europeu que tracta d'impulsar un ús eficient dels recursos mitjançant el pas a una economia neta i circular, així com restaurar la biodiversitat i reduir la contaminació (Pacte Verd Europeu).

Cal tenir en compte així mateix la Declaració d'Emergència Climàtica del Govern d'Espanya, que posa el focus d'atenció en el consens generalitzat de la comunitat científica sobre l'impacte sense precedents que la crema de combustibles fòssils, el canvi d'usos de sòl, la urbanització, els processos industrials, els hàbits de consum i, en definitiva, el nostre model de desenvolupament han generat en el sistema climàtic, i que han incrementat la concentració de gasos d'efecte hivernacle molt per sobre de qualsevol altre període conegut de la història.

La regió mediterrània, una de les zones amb major biodiversitat del planeta, és considerada un dels «punts calents» globals en matèria de canvi climàtic. Canvi climàtic que incideix directament o indirectament sobre un amplíssim conjunt de sectors econòmics i sobre tots els sistemes ecològics espanyols, i que accelera la deterioració de recursos essencials per al nostre benestar com ara l'aigua, el sòl fèrtil o la biodiversitat i amenaça la qualitat de vida i la salut de les persones. Això ens porta a impulsar les sinergies entre les polítiques de la lluita contra el canvi climàtic i la conservació de la naturalesa, totes dues fonamentals per a garantir el benestar i la supervivència de la humanitat i del planeta (Declaració del Govern d'Espanya davant l'emergència climàtica i ambiental).

A més, immersos en el context provocat per la COVID19, és necessari establir la visió i missió del municipi de Calvià amb una projecció de futur que garanteixi una reconstrucció més social, més verda, amb una millor qualitat de vida, i fomentar la sostenibilitat i la resiliència.

Els esforços en la recuperació han de centrar-se en les persones però també a reconstruir un nou escenari basat en el bé comú, garantint a través de l'administració pública un sistema sòlid de protecció social i econòmica, amb uns serveis públics forts que tenguin la capacitat de donar resposta a les necessitats de totes les persones per fer front a les crisis i aprofitant per abordar decididament les qüestions mediambientals, com són l'emergència climàtica, la transició energètica, la mobilitat i el turisme sostenibles.

Les idees de futur que marquen la visió prospectiva del municipi de Calvià per a l'horitzó 2030 i que l'estratègia d'educació ambiental i sostenible vol potenciar són les següents:

- Una ciutadania de Calvià informada, sensibilitzada, corresponsable i participativa, que viu en un municipi sostenible, que sap i coneix el que implica una societat sostenible i resilient.
- Una ciutadania que és conscient del seu paper com a responsable del futur del planeta, en l'àmbit local i global, i l'assumeix per millorar el món, cercant i aplicant solucions i acords creatius en el seu entorn més pròxim, el municipi de Calvià.
- On la joventut té un paper important pel seu compromís i participació, que gaudeix, cuida i s'implica en el municipi i és conscient de la necessitat de tenir un enfocament de sostenibilitat i resiliència.
- Calvià, on els nuclis del municipi i els seus actors principals (IFOC, IMEB, associacions de veïns, associacions esportives i culturals, empresa privada i pública, com Calvià 2000, societat civil en general) han integrat l'educació ambiental i sostenible en la seva vida diària com a eines que faciliten el camí cap a la sostenibilitat i la resiliència del municipi de Calvià.
- Una ciutadania que és amable amb totes les persones i el medi en el qual viu, i que és conseqüent amb el respecte i cura de la naturalesa i el seu entorn.
- Que és liderada per un Ajuntament obert, connectat a la ciutadania i al territori, que treballa amb criteris transversals de sostenibilitat.
- Un entorn amb les zones i nuclis integrats en la naturalesa i que, en gran manera, s'autoproveeixen de recursos locals (energies renovables, horts urbans, productes de quilòmetre zero, etc.).
- Un municipi on el consum es fa de manera responsable, tenint en compte el cicle de vida dels productes i la seva petjada de carboni / ecològica / hidrològica.
- Calvià, municipi en el qual s'ha aconseguit mitigar significativament l'efecte del canvi climàtic gràcies a la prevenció i s'han pres mesures per a l'adaptació al canvi. El Pacte de Batlies i els Plans d'Acció per al Clima i l'Energia Sostenible s'han desenvolupat i han mostrat l'eficàcia de les accions dissenyades a escala local.
- Calvià, un municipi on la biodiversitat és un element valorat per la societat. El territori està ordenat prenent com a base els processos naturals actius i els serveis ecosistèmics en els quals la sostenibilitat està integrada en les polítiques i en la presa de decisions.
- Calvià, un municipi solidari, en el qual es prenen mesures per a un repartiment equitatiu de la riquesa, per a superar les situacions de pobresa multidimensional (pobresa econòmica, digital, energètica…).
- Calvià, un municipi en el qual l'educació per a la sostenibilitat és una prioritat per al municipi i un valor en general per a la societat, la ciutadania i els visitants del municipi.
- L'educació mediambiental i sostenible ha estat una eina activa, amb un enfocament incloent, interdisciplinari, democràtic i participatiu, integrada i coherent amb les polítiques i plans de lluita contra el canvi climàtic i el foment de la transició ecològica.
- Un municipi en el qual la sostenibilitat i la resiliència són presents en les polítiques i accions municipals, i on es fomenta l'aprenentatge al llarg de tota la vida des de la part emocional de les persones que es fan corresponsables per aconseguir solucionar problemes de manera creativa.

## VISIÓ 2030

**Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenible de Calvià**

Una ciutadania calvianera sensibilitzada, corresponsable i participativa, que viu en un municipi en el qual gaudeix del seu territori i de la seva biodiversitat, socialment responsable, mediambientalment sostenible, culturalment activa i saludable, que viu en pau i en harmonia amb el seu territori.

## MISSIÓ 2030

**Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenible de Calvià**

Promoure una educació i cultura ambiental que permeti integrar una ciutadania ambientalment responsable que contribueixi al desenvolupament sostenible. Ajudar les persones a desenvolupar les actituds, competències, perspectives i coneixement sobre el territori del municipi de Calvià, mitjançant el foment de la sostenibilitat i la resiliència, per prendre decisions ben fonamentades, que provoquin canvis positius per al seu propi benestar i el de les altres persones, de manera que puguin gaudir plenament i cuidar el territori de Calvià i la seva biodiversitat.

## 5. ENFOCAMENTS I PRINCIPIS RECTORS

Els enfocaments i principis rectors constitueixen un mapa per a l'acció, defineixen els paràmetres d'acord amb els quals el municipi de Calvià, a través de la Direcció General de Sostenibilitat, Medi ambient i Transició Ecològica dissenyen la Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenible, atès el context, la missió i la visió establerts.

Són orientacions pràctiques sobre quines mesures s'han d'adoptar i incorporar per cerciorar-se que l'estratègia realment inclou aquests enfocaments i principis i estableix un marc de treball integral per garantir el seu desenvolupament.

### 1. Educació ambiental i sostenible, inclusiva i equitativa de qualitat per a totes les persones

L'Educació Ambiental i Sostenible com a eina per aconseguir la sostenibilitat, per promoure la informació i l'aprenentatge continu per a totes les persones, i reconèixer el valor fonamental de l'educació per a la consecució del desenvolupament humà sostenible.

L'Acord de París reconeix en el seu preàmbul la importància de l'educació, la formació, la sensibilització, l'accés a la informació i la participació ciutadana, així com l'accés públic a la informació sobre el canvi climàtic i el medi ambient.

### 2. Perspectiva de gènere

La integració de la perspectiva de gènere serà un principi transversal de l'Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat que s'incorporarà en tots els seus nivells i en totes les seves fases de planificació, execució i avaluació. No pot haver-hi un desenvolupament humà sostenible si no es tenen en compte les desigualtats de gènere, ni sense l'enteniment de les diferències de i entre dones i homes respecte de la seva relació amb els recursos naturals. Per això, la integració d'una perspectiva de gènere transversal és fonamental en aquesta Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat.

### 3. Participació ciutadana i aliança d'actors per al desenvolupament sostenible

És necessari construir el futur sostenible no sols per a la ciutadania i les persones que visiten el municipi, sinó també amb elles.

Situar les persones en el centre del futur sostenible de Calvià, identificant i fent partícips els actors del municipi (IMEB, Calvià 2000, IFOC, sector privat, societat civil). A més de les batlies i els servidors públics, també el sector privat i la ciutadania tenen responsabilitat en el futur del municipi. Tots els actors són importants i no pot dissociar-se la responsabilitat. Aquesta presa de consciència col·lectiva dels problemes que ens afecten a totes les persones ha de ser motiu d'unió i s'ha de promoure des de l'Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat del municipi de Calvià.

És fonamental establir un diàleg multiactor per impulsar una estratègia comuna que, al seu torn, ens permeti afrontar, de manera conjunta i en el nostre propi municipi, les dificultats a les quals ens enfrontam, i demostrar que som capaços de compartir aquesta responsabilitat,

4. **Enfocament intergeneracional**

És a través de la solidaritat intergeneracional que les generacions presentes i futures participen per construir i cuidar el medi ambient de manera sostenible. L'estratègia d'educació ambiental i sostenibilitat ha d'afavorir la cooperació i unió entre les diferents generacions i potenciar la identitat ciutadana a través de la participació i vinculació amb el municipi. L'estratègia ha d'ampliar el nombre de persones informades i capacitades per a abordar els reptes del present i futur de manera sostenible. Per fer-ho és necessari involucrar els infants i les persones joves, per fer-ne partícips totes les generacions i promoure una transformació de la societat.

5. **Enfocament multidisciplinari**

Un enfocament multidisciplinari adaptat a la diversitat de la realitat del context local, integrant les diferents mirades i sabers que permetin repensar i reconstruir el sistema social i natural, aprofundir en la biodiversitat i el territori i dissenyar escenaris futurs millors i sostenibles.

## 6. ESPAIS ESTRATÈGICS EN EL MUNICIPI DE CALVIÀ PER A L'EDUCACIÓ AMBIENTAL I SOSTENIBLE

L'enfocament ambiental és una estratègia que facilita la integració de les àrees d'aprenentatge i que aborda problemes locals i globals. Es tracta d'una conceptualització de la relació existent entre la societat, el seu entorn i la cultura, que fomenta la consciència crítica en les persones i orienta el desenvolupament sostenible. Promou una educació i cultura ambiental que permeti formar la identitat de la ciutadania ambientalment responsable a escala local i global.

La estratègia ha de ser transversal i cobrir tot el territori en l'àmbit local, però existeixen espais estratègics en el municipi de Calvià que serviran com a centres de dinamització i desenvolupament de l'educació ambiental i sostenible:

- Finca Pública Galatzó
- Reserves marines de Calvià
- Platges i litoral
- Zones humides
- Parc Arqueològic del Puig de sa Morisca
- Horts urbans

### 6.1. Finca Pública Galatzó

L'objectiu és posicionar la Finca de Galatzó com un model de bones pràctiques que permeti garantir-ne la conservació i el manteniment com una possessió tradicional de muntanya, així com assegurar-ne el gaudiment públic compatibilitzant els usos (agroramader, forestal, socioeducatiu, turístic, esportiu, d'oci i temps lliure) juntament amb la prioritat de protecció i conservació del medi natural, paisatgístic i patrimonial (material i immaterial) de la finca.

La gestió i ús de la finca pública ha de potenciar el caràcter de possessió tradicional de muntanya de la serra de Tramuntana, i contribuir als objectius de la declaració de Patrimoni de la Humanitat de la serra de Tramuntana per la UNESCO. Per fer-ho s'ha de continuar l'esforç per mantenir el paisatge excepcional que s'ha creat, gràcies al fet que durant segles s'han conjugat unes condicions físiques singulars amb la implantació d'usos sostenibles amb el territori i el medi ambient.

Garantir el manteniment de l'explotació agrícola, ramadera i forestal de la finca és la base fonamental que dona sentit a la finca pública per la seva contribució a la conservació del territori, el paisatge i el medi, així com servir de marc per a la resta d'activitats i/o programes complementaris que pugui acollir la finca.

La vegetació de la finca constitueix un ecosistema de gran valor ambiental i hi és necessària la realització de tractaments silvícoles sobre les masses forestals de la finca per garantir la seva regeneració i millora.

El pla estratègic de la Finca pública Galatzó estableix, en el seu eix estratègic 2 («Fomentar l'ús públic de la finca Galatzó i el turisme rural sostenible»), el següent:

Aquest eix té com a principal finalitat, fomentar el caràcter públic de la finca potenciant el seu ús per a activitats d'oci i temps lliure, educació ambiental, activitats culturals i fisicoesportives, amb l'objectiu de crear un espai públic participatiu per al gaudiment de la ciutadania i afavorir un turisme rural sostenible de qualitat. La promoció d'activitats d'ús públic i educació ambiental han de contribuir a un major coneixement i valoració del medi natural i el paisatge de la serra de Tramuntana.

La gestió de l'ús públic de la finca de Galatzó ha de garantir la finalitat d'acostar, als i les visitants, els seus valors naturals, culturals i etnològics i els de la serra de Tramuntana, d'una forma ordenada i segura, i garantir-ne la conservació i la difusió per mitjà de la informació, l'educació ambiental i la interpretació cultural.

Es persegueix donar a conèixer el significat de les antigues possessions de muntanya de la serra de Tramuntana, educar i promoure el patrimoni, fomentar el coneixement i el respecte pel patrimoni material (arquitectònic, arqueològic, natural i històric) i immaterial. Es tracta de potenciar tant el patrimoni material com l'immaterial, entorn de les figures de Francesc Aragó i del Comte Mal. Així mateix, donar a conèixer el context de la Finca Galatzó com a part de la serra de Tramuntana, declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

Dins les línies d'actuació/programes del Pla Estratègic de la Finca Pública Galatzó s'estableix la necessitat de crear un centre d'informació del visitant de la Finca Galatzó, un centre d'interpretació de la serra de Tramuntana que sigui referent per desenvolupar el programa d'educació i interpretació ambiental, amb l'establiment d'activitats i jornades periòdiques d'educació ambiental, d'oci i d'interpretació del patrimoni natural i cultural, que promoguin el coneixement de la cultura relacionada amb el món rural de les possessions en general i amb la Finca Galatzó en particular, i les activitats tradicionals que s'hi feien antigament i que s'hi fan ara.

La Finca de Galatzó es un espai fonamental per desenvolupar la Estratègia d'Educació i Sostenibilitat i com un centre de referència, «think tank» focalitzat en la reflexió/acció col·laborativa per a la proposta de mesures d'acció relacionades amb canvi climàtic, transició ecològica, turisme sostenible, desenvolupament local sostenible i cohesió social, desenvolupament rural (agricultura, viverisme, forestal) que serveixi com a centre I+D+I i formació de referència en aquests temes.

### 6.2. Reserves marines de Calvià

A la costa de Calvià hi ha dues reserves marines: la Reserva Marina de l'illa del Toro i la Reserva Marina de les Illes Malgrats, ambdues declarades l'any 2004 per la Conselleria d'Agricultura i Pesca, a proposta de l'Ajuntament de Calvià, després de sol·licitar a la Societat d'Història Natural de Balears un estudi per tal de conèixer els seus valors naturals i potencialitat per esdevenir reserves marines.

L'any 2020, l'Ajuntament de Calvià insta la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació perquè tengui en compte les característiques, potencialitats i vulnerabilitats específiques de les dues reserves (Malgrats i el Toro) i del terme de Calvià en particular, i que, per tant, les ampliï i uneixi per tal de millorar-ne la gestió, impacte i efectivitat. A principis de març de 2021 va passar el primer control, i el vistiplau de la comissió de seguiment de les reserves, però encara queda camí administratiu fins a la seva declaració definitiva.

Considerant la riquesa excepcional dels ecosistemes de les reserves marines actuals del municipi i la seva vulnerabilitat en el marc del desenvolupament socioeconòmic actual i de canvi climàtic, les reserves són uns punts estratègics per tractar la gestió sostenible dels recursos, i la conservació de la biodiversitat marina.

Des de la seva creació, les reserves han suposat beneficis per al municipi en el camp mediambiental, econòmic i social. D'ençà de la seva declaració, el 2004, com a reserves marines, l'estat de conservació dels recursos pesquers, els hàbitats i les espècies que s'hi troben han millorat .

### 6.3. Platges i litoral del municipi

Calvià disposa de 54 quilòmetres de costa amb una morfologia litoral molt diversa. Un 65 % correspon a litoral rocós, i la resta es reparteix en platges arenoses i cales de diversa longitud. Aquesta diversitat propicia que a la zona litoral s'hi puguin trobar una gran varietat d'hàbitats bentònics tant de fons durs com sedimentaris, entre els quals dominen les praderies de posidònia, que en el cas de Calvià presenten un bon estat de conservació.

En aquest entorn tan divers, hi trobam gran part dels nuclis urbans i de la població resident al terme (50.559 habitants al 2019, amb un 63 % de la costa urbanitzada). A més, s'hi desenvolupa bona part de l'activitat turística del municipi, amb unes 60.000 places hoteleres, les quals constitueixen el 21 % dels allotjaments hotelers de Mallorca. Així mateix, en el terme també hi ha cinc ports esportius.

Fruit d'aquest desenvolupament urbanístic i turístic, l'estat de conservació del medi litoral i marí de Calvià ha empitjorat en les darreres dècades, malgrat que en algunes zones litorals del municipi (com ara el cap Andritxol, Cala Figuera i les illes Malgrats) aquest efecte no ha estat tan accentuat. La construcció de ports esportius (i la subsegüent mobilització de sediments), el trànsit sostingut d'embarcacions (que generen una situació permanent de terbolesa de l'aigua, contaminació acústica i de l'aigua per abocaments no controlats o

accidentals), juntament amb l'activitat pesquera i el canvi global (introducció d'espècies al·lòctones, canvis en la composició de la biota, malalties, etc.), produeix una forta pressió antròpica sobre la biota i la qualitat dels hàbitats marins.

Calvià disposa de trenta-sis platges i cinc ports esportius, i aquests espais són fonamentals per a l'estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat, per poder desenvolupar activitats de sensibilització i educació ambiental i arribar tant a la població resident del municipi com a la població de turistes que cada any visiten el municipi.

A les platges és primordial tractar el problema del plàstic en el medi marí i l'efecte que això té en la vida marina tant com en les nostres vides. Un altre eix important de l'educació en aquest espai és tractar la importància de la *Posidonia oceanica* en el litoral marí calvianer, com a planta regeneradora de platges, mitjançant la millora de la qualitat de l'aigua, com a refugi de biodiversitat i emmagatzemador de carboni.

### 6.4. Zones humides

Les zones humides són uns dels ecosistemes més diversos i rics biològicament. En el nostre context mediterrani, a més, són uns dels ecosistemes més fràgils i vulnerables davant el canvi climàtic. Les zones humides presten innombrables serveis ecosistèmics a les persones.

A Calvià, com a exemples de zones humides, cal destacar-ne el salobrar de Magaluf, i el torrent de Santa Ponça.

*El salobrar de Magaluf*

En el municipi hi trobam un petit salobrar, vestigi d'una important albufera que hi havia darrera del sistema dunar de Magaluf. En aquesta zona humida, que va ser pràcticament dessecada unes poques dècades enrere per a la construcció d'hotels i habitatges, i situada en la part posterior del nucli turístic de Magaluf, s'hi troben encara presents cinc endemismes exclusius d'aquesta antiga albufera. Aquestes espècies de plantes, del gènere *Limonium*, es van identificar després de diferents estudis científics, taxonòmics i genètics, al llarg dels anys 80 i 90, en un espai de poc més de deu hectàrees, en un hàbitat salobre altament vulnerable i amb alt risc d'extinció. Aquesta zona ha estat declarada «Àrea Biològica Crítica», per a la qual s'estableixen una sèrie de limitacions d'usos i activitats, així com normes de protecció de les espècies amenaçades.

Des de l'àrea de Medi Ambient volem, a través de programes de neteja i restauració de l'ecosistema, convertir l'espai en un petit salobrar on es puguin conjugar les cinc espècies de *Limonium* existents, amb la conscienciació i l'educació envers la conservació de la biodiversitat, la importància de les zones humides i el desenvolupament sostenible.

*El torrent de Santa Ponça o de Galatzó*

A més de zones humides d'ambient salobre, al municipi trobam el torrent del barranc de Santa Ponça, que neix de la confluència de les conques hidrogràfiques de la vall del Galatzó (barranc des Cohans) i de la vall de Valldurgent - na Burguesa (barranc des pas de sa Mula), que conflueixen en el barranc de Santa Ponça, que té la seva desembocadura a la platja de Santa Ponça.

És un torrent que du aigua pràcticament tot l'any, amb una gran riquesa florística i faunística. Hi destaca un important bosc caducifoli de pollancres (*Populus alba*), oms (*Ulmus minor*) i freixes (*Fraxinus angustifolia*), i la presència d'abundants espècies de zones humides, tant de plantes com d'aus.

Per tant, es tracta d'una zona estratègica per donar a conèixer la importància de les zones humides al Mediterrani, tant des del punt de vista de la biodiversitat, com dels del social i l'econòmic.

### 6.5 Parc Arqueològic del Puig de sa Morisca

A més de la gran riquesa arqueològica i etnogràfica de què disposa aquest parc, també compta amb una significativa representació de la flora litoral del municipi. Presenta una abundant massa boscosa de pineda que es conjuga amb zones de garriga mediterrània, on es poden observar plantes com l'ullastre, el romaní, la lavanda, el llentiscle, etc. Entre aquesta varietat botànica, cal destacar la presència d'algunes espècies que, per la seva escassetat en la zona, són d'especial interès, com *Juniperus phoenicea* subsp. *turbinata*, *Ephedra fragilis*, *Withania frutescens* o una orquídia que presenta l'única població a Mallorca en aquesta zona, denominada *Orchis collina*.

### 6.6 Horts urbans

Un model sustentat en la sobirania alimentària passa per potenciar la producció local i recuperar el paper dels petits agricultors. En aquesta línia, una de les possibilitats que més força ha adquirit en els darrers anys és la creació dels horts urbans.

Al municipi de Calvià disposam de dos horts urbans, un a Son Bugadelles i un altre a Son Ferrer, a disposició dels residents del municipi. L'objectiu és, a través de la implementació d'horts urbans a les diferents localitats del municipi, aconseguir objectius ambientals, econòmics i socials, com ara l'agroecologia, la dieta saludable, les pràctiques sostenibles d'autoconsum, la participació ciutadana, la millora de la qualitat de vida, etc.

L'accés als horts urbans està destinats preferentment als jubilats i als aturats de llarga duració. Cada any, en aquests espais es desenvolupen tallers de formació en matèria d'agroecologia i cultius hortícoles.

## 7. METES

### META 1. Localització de l'Agenda 2030 i els ODS en el municipi de Calvià

L'any 1996 es varen començar a implementar les agendes Local 21, com es varen conèixer a partir de llavors. Passats més de 25 anys d'aquest mandat, és necessari actualitzar aquesta agenda i abordar l'Agenda 2030 i la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Tenim una crida per treballar conjuntament i de manera articulada amb tots els actors, xarxes, governs i organismes multilaterals, institucions i societat civil, per enfortir així les estratègies territorials i la localització dels ODS.

Els ODS, que en part hereten els compromisos de l'Agenda Local 21, però sens dubte en transcendeixen l'enfocament més ambiental, incorporant-hi altres dimensions, ens brinden una oportunitat de millorar, la capacitat d'incidència dels governs locals en l'agenda global i compartir experiències i resultats territorials en el context global.

### META 2. Promoció del municipi de Calvià com a referent en l'educació ambiental i la sostenibilitat

La meta és posar en valor la biodiversitat del territori de Calvià. Desenvolupar el programa de activitats d'educació ambiental i sostenibilitat en els espais de referència en el municipi: la Finca Pública Galatzó, les reserves marines de Calvià, les platges i la costa del municipi, les zones humides, el puig de sa Morisca i els horts urbans, a més d'integrar les activitats d'educació ambiental i sostenible en els centres educatius del municipi, i també desenvolupar activitats de sensibilització i informació dirigides a les persones visitants del municipi i el turisme.

### META 3. Promoure en el municipi de Calvià una ciutadania ambientalment responsable que contribueixi al desenvolupament sostenible

L'objectiu final és impulsar l'actitud crítica, la corresponsabilitat i la participació de la ciutadania, especialment de les persones joves, tant en els centres educatius com fora d'aquests, proporcionant-los informació sobre les repercussions de les seves decisions i iniciatives quotidianes i fent-los partícips del desenvolupament sostenible del municipi. Es tracta de dotar la ciutadania, a través de l'educació ambiental i de forma continuada, d'informació i coneixement de qualitat, així com d'eines innovadores per desenvolupar actituds i competències coherents amb el desenvolupament sostenible.

## 8. LÍNIES ESTRATÈGIQUES

Les línies estratègiques en que se centra l'educació ambiental del Servei de Medi Ambient i Transició Ecològica són les següents:

### 8.1. CANVI CLIMÀTIC I TRANSICIÓ ECOLÒGICA

- Conscienciar la població dels riscos que suposen els problemes ambientals per a la salut humana i del planeta, així com de la importància d'adoptar conductes i hàbits de vida sostenibles. Informar sobre els efectes de les activitats humanes sobre el medi natural, i el seu impacte en el clima, i reconèixer que el benestar i la prosperitat depenen dels ecosistemes saludables en els quals vivim.
- Aconseguir l'objectiu de reducció d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per a 2030 i la neutralitat climàtica per a 2050, millorar la capacitat d'adaptació, enfortir la resiliència i reduir la vulnerabilitat al canvi climàtic.
- Avançar cap a un model de creixement regeneratiu, dissociar el creixement econòmic de l'ús de recursos i la degradació ambiental, i accelerar la transició ecològica cap una economia circular, així com perseguir una ambició de contaminació zero, també per a l'aire, l'aigua i el sòl, i protegir la salut i el benestar.
- Donar una major rellevància al benestar dels animals i a millorar la seva convivència amb les persones, així com promoure la conscienciació dels ciutadans per fer cada vegada més compatible i gratificant aquesta convivència entre persones i animals.
- Fomentar l'agricultura i la ramaderia a escala local i el desenvolupament sostenible. L'objectiu és que, a través del foment d'una agricultura ecològica i local, es pugi contribuir a la lluita contra els efectes del canvi climàtic, i a la vegada generar llocs de treball, aliments i altres béns i serveis per a la majoria de les persones a escala local al municipi.

### 8.2. BIODIVERSITAT I TERRITORI

- Protegir, preservar i restaurar la biodiversitat i millorar el capital natural (en particular, l'aire, l'aigua, el sòl i els ecosistemes forestals, d'aigua dolça i marins). La biodiversitat és essencial per al desenvolupament de la vida i clau per mantenir el benestar biopsicosocial, també una oportunitat per generar economia i ocupació més sostenible.
- Donar a conèixer la costa i el medi marí de Calvià, i en especial les reserves marines de Calvià i la *Posidonia oceanica,* i conscienciar sobre la importància del medi marí i litoral i fer-ne un ús responsable.
- Donar a conèixer el medi natural terrestre de Calvià, en especial la Finca Pública Galatzó, i les seves espècies més característiques i conscienciar sobre la importància de conservar-lo i fer-ne un ús responsable.
- Habilitar un centre de referència per a l'educació ambiental i la sostenibilitat a la finca pública Galatzó. Posicionar la Finca Pública Galatzó com a espai de referència per a l'educació ambiental i la sostenibilitat, i com a centre d'interpretació de la naturalesa i de la serra de Tramuntana.

### 8.3. ENFORTIMENT DE LES PERSONES I ACTORS IMPLICATS EN LA SOSTENIBILITAT

- És el moment d'apostar pels processos d'innovació i transformació col·lectiva, i acompanyar les persones en processos d'acció mitjançant els quals poder aprendre en comú i guanyar experiència per afrontar reptes cada vegada més complexos en el camí cap a la sostenibilitat.
- L'educació per a la sostenibilitat en el municipi no ha de limitar-se a l'àmbit escolar, sinó que pretén implicar totes les persones i actors involucrats en el desenvolupament sostenible del municipi. Per fer-ho, és necessari crear xarxes i aliances i reforçar el rol dels actors involucrats en l'Estratègia d'Educació Ambiental i Sostenibilitat del municipi.
- Promoure la capacitació i l'aprenentatge en matèria de sostenibilitat a través de l'acció i facilitar el treball col·laboratiu en xarxa dels agents que treballen en Educació per a la Sostenibilitat en el municipi.
- Dissenyar un programa d'activitats, campanyes i jornades d'educació per al desenvolupament i la sostenibilitat, dirigit i adaptat a la diversitat de població beneficiària involucrant-hi els actors del municipi.